

Toelichting bij de klacht over drie uitzendingen van Nieuwsuur.

Deze klacht is gebaseerd op de journalistieke code zoals die vermeld is op de [site van de ombudsman](#). Onderstaand gedeelte is een citaat van deze site.

Code Journalistiek Handelen voor de Landelijke Publieke Omroepen

Deze code geldt voor journalistiek handelen verricht voor de landelijke publieke media-instellingen (hierna: omroepen) bij het verzorgen van producties voor de diverse aanbodkanalen van de NPO op het gebied van nieuws, informatie en educatie.

De omroepen waarborgen dat deze code wordt onderschreven door de organisatie en wordt erkend en nageleefd door eenieder die journalistiek handelt in het kader van de verzorging van media-aanbod op het gebied van nieuws, informatie en educatie door de desbetreffende omroep.

Bij de verzorging van dit media-aanbod is de omroep verantwoordelijk dat de omroepmedewerkers zich houden aan de volgende algemene journalistieke handelingen:

- Omroepen zijn vrij in de selectie van wat ze produceren. Omroepmedewerkers maken journalistieke keuzes en laten zich daarbij niet leiden door overheden, politieke, commerciële of maatschappelijke organisaties of door individuele belangen van derden of henzelf.
- Omroepmedewerkers werken onafhankelijk en onbevooroordeeld. Elke vorm van belangenverstrengeling wordt vermeden.
- Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.
- Omroepmedewerkers zijn transparant over en aanspreekbaar op hun journalistiek handelen.

De Ombudsman van de NPO toetst de berichtgeving van journalistieke programma's van de publieke omroepen aan deze code.

Einde citaat

Uitzending Nieuwsuur maandag 23 september 2024

In [deze uitzending](#) over de oorlog tussen Israël en Hezbollah voldeed Nieuwsuur niet aan de eisen om zichzelf onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw te kunnen noemen. Dit kwam vooral door de bijdrage van Midden-Oosten-expert Erwin van Veen (Clingendael) die besprak welke rol Israël, Hezbollah en Iran speelden.

Rol van Israël

Israël sloeg na een jaar raketbeschietingen van Hezbollah terug – een duidelijk geval van zelfverdediging – maar Van Veen schilderde Israël af als agressor. Dat deed hij door Hezbollah als bedreigde partij neer te zetten en Israël als (vaak zonder goede redenen) aanvallende partij.

- Hij zei (14.30) dat afhankelijk van hoezeer Hezbollah *“in haar voortbestaan of haar militaire capaciteiten bedreigd”* werd, Iran betrokken kon raken. Daarmee werd ineens Hezbollah de bedreigde partij en Israël de agressor.
- Hij benoemde wel (14.23-14.55) alle terreurbewegingen die Iran rondom Israël aanstuurt, maar benoemde niet dat die een existentiële bedreiging voor Israël zijn.
- Hij noemde wel (15.55) dat Israël opkomt voor de burgers in het noorden, maar stelde daar op gelijke hoogte naast dat Netanyahu door voortdurende oorlog zijn coalitie bij elkaar zou willen houden, en een veroordeling voor corruptie zou vrezen als hij daar niet in zou slagen. Bovendien suggereerde hij (het concept Groot-Israël) dat Israël een deel van Libanon wil veroveren.
- Hij stelde (17.10) dat Israël Libanon al sinds de jaren '80 aanvalt *“wanneer ze daar zin in hebben.”*
- Hij benoemde niet dat Israël zich terugtrok uit Libanon op grond van [resolutie 1701](#) en dat op grond van diezelfde resolutie Hezbollah geen gewapende macht mocht opbouwen in Zuid-Libanon. Hezbollah bouwde die macht wel op – gedoogd door Unifil – en viel van daaruit Israël aan. Hezbollah is dus de agressor, niet Israël.
- Hij stelde ook Israël als enige verantwoordelijk voor de problemen in de regio (18.29) door te zeggen: *“Het alternatief zou zijn een coalitie van Europese en Arabische landen die voldoende diplomatieke en materiële druk op Israël legt om te zeggen van: moet je luisteren, hè, Gaza dat is al één tragedie, voeg daar niet de tragedie Libanon aan toe, want dan gaat de hele regio in vlammen op.”* Geen druk op Hamas, Hezbollah of Iran, alleen op Israël.

Rol van Hezbollah

Van Veen werd expliciet gevraagd naar de motieven van Hezbollah om Israël aan te vallen, en hij koos partij voor Hezbollah door zaken te verzwijgen of te vergoelijken.

- Van Veen noemde *niet* dat Hezbollah [de vernietiging van Israël](#) nastreeft. Dit is wel een belangrijk uitgangspunt van Hezbollah. Overigens is de vernietiging van Israël ook als doel opgenomen in het [Manifest van Hezbollah](#).
- In plaats daarvan zei Van Veen (16.47) dat Hezbollah Israël aanviel *“uit solidariteit met de Palestijnen, in het bijzonder Hamas in Gaza, maar ook het Palestijnse volk.”*
- Vervolgens kwam hij met het tweede motief van Hezbollah (vanaf 17.00 in de uitzending) dat ik hier maar even helemaal citeer. *“En ten tweede natuurlijk nog het verdedigen van Libanon tegen Israëlische aanvallen. Daar zijn de Israëli's sinds de jaren '80 al mee bezig wanneer ze daar zin in hebben. Het luchtruim wordt veelvuldig geschonden, er wordt vaak gebombardeerd, en Hezbollah heeft zichzelf daar uitgeroepen tot een soort hoeder van de Libanese soevereiniteit.”*
Het is waanzin om Hezbollah te portretteren als verdediger van Libanon. Hezbollah is eerder een [onderdrukker](#) die Libanon misbruikt als terreurbasis.

Rol van Iran

Van Veen wees op het gevaar van escalatie *“als Iran zich hiermee gaat bemoeien,”* (18.10) waarmee hij negeerde dat Iran zich hier al lang mee bemoeit door het aansturen van al die terreurgroepen. Hij negeerde ook dat Iran al decennia oproept tot vernietiging van Israël en dood aan alle Joden. Zie bijvoorbeeld de [reactie van het Iraanse parlement](#) op 7 oktober 2023.

Conclusie

In al deze zaken koos Van Veen partij voor Hezbollah en Iran, en tegen Israël. Van presentator Mariëlle Tweebeeke kreeg hij geen enkel tegenwicht, integendeel. Zij vroeg voortdurend naar het risico op escalatie, met de nauwelijks verholde implicatie dat Israël gevaarlijk bezig was door zich te verweren tegen Hezbollah. Door dit alles was deze uitzending niet *onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw*.

Uitzending Nieuwsuur zaterdag 28 september 2024

In [deze uitzending](#) over de dood van Hezbollahleider Nasrallah voldeed Nieuwsuur weer niet aan de eisen om zichzelf onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw te kunnen noemen. In dit geval ging het niet om één expert die zonder tegenwicht een eenzijdig verhaal kon houden: de hele uitzending was een drama.

Overzicht:

- Nergens werd helder benoemd dat Hezbollah een nietsontziende terreurbeweging is, en dat Nasrallah Israël [een kankergezweel noemde](#) dat vernietigd moest worden. Als er al een verwijzing was naar de terreur, was dat terloops, bagatelliserend of werd het anderen in de mond gelegd (Netanyahu op 16.10 of het westen). Voorbeelden:
 - Nieuwsuur noemt Hezbollah geen terreurgroep, maar een sjiitische strijdgroep (9.28) of militante beweging (10.08). Ter info: Nederland heeft Hezbollah sinds 2004 [op de terreurlijst](#) staan, de EU deed dat (op aandringen van Nederland) in 2013.
 - Pas op 11.47 (nadat ruim elf minuten een behoorlijk rooskleurig beeld geschetst was) zei presentator Jeroen Wollaars dat Nasrallah *“in de ogen van het westen”* een terrorist was, *“althans, zijn organisatie.”* Hier werd verder niet op ingegaan.
- Voortdurend werd het beeld gepusht dat Israël de agressor is, nergens werd uitgelegd waarom het voor Israël van levensbelang is om Hezbollah uit te schakelen. Niets over een jaar lang raketten op Noord-Israël, niets over alle terreuraanslagen door Hezbollah, helemaal niets. Voorbeelden:
 - Op 0.27 werd onmiddellijk dit beeld van Israël als agressor en Iran/Hezbollah als slachtoffer neergezet met een uitspraak van expert Peyman Jafari: *“Hezbollah en Iran zijn bereid om veel te incasseren, maar daar zit wel een einde aan.”*
 - Op 9.33 zei Nieuwsuur dat *“Israël begin jaren '80 Libanon binnenvalt”*, maar vertelde niet *waarom* Israël binnenviel. Door de terroristische aanslagen vanuit Libanon - de [kustwegaanslag](#) en de [aanslag op ambassadeur Shlomo Argov](#) - niet te noemen, suggereerde Nieuwsuur ongeprovoceerde agressie. Wel op 9.40: *“Hezbollah verzet zich tegen de Israëlische invasie.”* Boodschap: Israël was de agressor, Hezbollah de verzetsgroep.
 - Op 14.35 dat bij de VN opgeroepen werd tot een diplomatieke oplossing, waarna Nieuwsuur zei dat *“de beschietingen blijven doorgaan.”* Ook dit zette Israël neer als agressor. Nieuwsuur noemde ook niet dat in al die maanden van raketbeschietingen (agressie) door Hezbollah de VN zich niet druk maakte over diplomatie.
- Iran werd neergezet als een uitermate geduldig en niet oorlogszuchtig land dat nu door Israël geprovoceerd werd. Nergens aandacht voor de ‘dood-aan-Israël’-doctrine die al decennia een hoeksteen is van het Iraanse beleid.
 - Op 1.10 zei Jeroen Wollaars: *“Hoe groot is de kans dat Iran in actie komt?”* Hiermee negeerde Nieuwsuur dat Iran al lang actie onderneemt, via Hamas, Hezbollah en de Houthi's.
 - Op 17.05 weer over *“de kans dat Iran gaat terugslaan.”*

- Wel op 19.50 dat Iran na de machtsovername door Khomeini in 1979 *"de strijd aanbond met Israël."* Vervolgens een verwarrende weergave van de motieven van Khomeini, die volgens Nieuwsuur Israël als *"een imperialistisch project van het westen"* zou zien (wat Iran weer tot verzetsbeweging zou maken). Dit klopt niet. Dit is een religieus conflict. Wat Nieuwsuur hier weergaf, is de extreemlinkse anti-Israëldoctrine waar Khomeini zijn voordeel mee deed.
- Op 20.38 Nieuwsuur commentaar: *"Het geduld van Iran wordt al langer op de proef gesteld."*
- Alleen maar beelden en interviews die dit allemaal bevestigen. Geen beelden van Libanezen, Syriërs of Iraniërs die tegen Nasrallah waren. Nergens weerlegging of context bij uitspraken van Nasrallah of andere Israëlhaters. Nieuwsuur deed (vanaf 3.55) alsof alle mensen in Gaza Nasrallah steunden.

Voor nog meer voorbeelden en bronnen die dit overzicht ondersteunen, zie [mijn artikel hierover](#), dat ik gebaseerd heb op een snelle [twittercolumn](#).

Aanvullend:

- Nieuwsuur gebruikt vaak Al Jazeera als bron, zonder daarbij te vermelden dat Al Jazeera een propagandazender is van Qatar, de slavenstaat die Hamas al jaren onderdak biedt. Dit is overigens een *structureel probleem*, want de NOS gebruikt heel vaak deze zender als bron. Al Jazeera steunt Iran in de strijd tegen Israël. Dit zegt de uit Iran gevluchte [Afshin Ellian](#), maar ook is het soms te zien in reacties van mensen in Gaza, al worden die hiervoor streng gestraft als Hamas ze te pakken krijgt. Zie bijvoorbeeld [deze](#) drie [videofragmenten](#) die [op X](#) te vinden zijn.
- De experts die bij Nieuwsuur optreden zijn vrijwel altijd anti-Israël, en in sommige gevallen hebben zij zelfs aantoonbaar banden met vijanden van Israël. In deze uitzending waren dat:
 - Peyman Jafari. Deze man wordt [in bescherming genomen](#) door het [Israëlkritische establishment](#), maar zijn sympathieën zijn duidelijk. In zijn hele verhaal schilderde hij Israël af als de agressor, en Iran als slachtoffer. Hij stelde zelfs dat als Iran een atoombom nastreeft, dit slechts in reactie zou zijn op Israëlische dreiging.
 - Ali Vaez. Deze man is omstreden. Iraanse dissidenten ([hier meerdere voorbeelden](#)) denken dat hij in nauw contact staat met het Iraanse regime, en deel uitmaakt van een [Iraanse beïnvloedingscampagne](#) in de VS. Overigens ging ook zijn verhaal weer over de vermeende agressie van Israël en het veronderstelde geduld van Iran.
- De journalisten en correspondenten van Nieuwsuur (de NOS) stellen geen kritische vragen aan eenzijdige experts, en vertellen vaak zelf leugens of halve waarheden die keer op keer Israël benadelen. In deze uitzending waren dat:
 - Jeroen Wollaars die voortdurend het beeld van Israël als agressor beaamde, en nauwelijks de eenzijdige verhalen corrigeerde.
 - Zainab Hammoud. De vraag van Wollaars (op 4.40) was: *"Schets eerst even voor ons, wat voor aanval was dit op wat voor man?"* In antwoord daarop noemde Hammoud wel de burgerslachtoffers die gevallen waren bij de aanslag op Nasrallah, maar niet de talloze burgerslachtoffers die Nasrallah zelf gemaakt heeft. In plaats daarvan sprak zij over de sjiiitische islam (11.30) waarin *"opoffering en martelaarschap"* belangrijk zijn. Boodschap: Nasrallah offerde zich op, hij was een bewonderenswaardige martelaar. Hammoud bagatelliseert de oorlogsmisdaden van Hezbollah in Syrië door die – na een vraag van Wollaars naar de [geringe steun in buurlanden](#) voor Hezbollah – af te doen als *"inmenging in Syrië."* (op 23.10)

- Sander van Hoorn noemde op 16.30 dat Israël streeft naar een bufferzone in Zuid-Libanon, en noemde daarbij niet dat die bufferzone door Unifil gegarandeerd zou worden ([resolutie 1701](#)) en dat Israël zich in 2006 terugtrok vanwege deze (niet nagekomen) belofte. Hij gaf wel toe dat Hezbollah zich niet aan die resolutie hield, maar zei nog even snel dat Israël zich er ook niet aan hield.
Ter info: Hezbollah bouwde tegen de afspraak in een aanvalsmacht op in het gebied, en plande een aanval op Israël. *"Part of our plan in the next war is to enter into Galilee, a part of our plan we are capable of, God willing. The important thing is that we have this capability and we have had it for years,"* [zei Nasrallah](#). De 'schending' van resolutie 1701 door Israël was dat Israël toch in de gaten hield wat in Zuid-Libanon gebeurde.

Uitzending Nieuwsuur dinsdag 29 oktober 2024

Ook in deze [uitzending](#) over een besluit van het Israëlische parlement om UNRWA te verbieden voldeed Nieuwsuur weer niet aan de eisen om zichzelf onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw te kunnen noemen. Vooral waarheidsgetrouw, zoals in de code omschreven wordt, was hier niet van toepassing:

- *Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.*

Eelco Bosch van Rosenthal begon de uitzending met: *"Uiterekend nu de winter eraan komt wil het Israëlische parlement het werk van hulporganisatie UNRWA verbieden."* Dit was direct al stemming maken, terwijl deze wet pas over drie maanden ingaat. Daarna vroeg hij: *"Heeft het land een punt met zijn kritiek? En wat zijn de gevolgen?"* Helaas werd alleen de tweede vraag in deze uitzending beantwoord.

Per vraag

- *Heeft het land een punt met zijn kritiek?* Ja dat heeft Israël zeker. Zie het bewijsmateriaal dat ngo's verzameld hebben om de [giftige indoctrinatie van schoolkinderen](#) te bewijzen, en om de [betrokkenheid van UNRWA-medewerkers bij terrorisme](#) te bewijzen.
Dankzij deze getuigenissen hebben tientallen donorlanden de donaties aan UNRWA (tijdelijk) bevroren, maar dit bewijsmateriaal werd in de uitzending van Nieuwsuur niet besproken. Alleen uit fragmenten van interviews en toespraken van Knessetleden viel iets op te maken.
 - Op 1.13 noemde Bosch van Rosenthal kritiek op UNRWA zonder daar feiten bij te leveren. *"Israël beschuldigt UNRWA-medewerkers ervan om ook lid van Hamas te zijn, en het verdenkt medewerkers van betrokkenheid bij de aanval op 7 oktober."*
 - Pas op 6.07 ging BvR hierop door. *"Israël stelt dus dat UNRWA banden onderhoudt met de militante Palestijnse Hamas, en medewerkers zouden ook betrokken zijn bij de aanslag van 7 oktober, maar zijn die beschuldigingen ook terecht?"* Weer geen feiten, alleen uitspraken van Knessetleden (Ron Katz, Sharren Haskel, Boaz Bismuth) die hierdoor ongefundeerd leken.
 - Een Haaretz-journalist mocht zeggen: *"In Israël overheerst toch het gevoel dat UNRWA is, eh... ik zeg niet dat ze het terrorisme steunen, maar ze werken samen met Hamasterroristen in Gaza."*
 - Daarna op 8.30 kwam Erwin van Veen (Clingendael) deze beschuldigingen bagatelliseren en tegenspreken. Hij stelde zelfs (9.10) dat UNRWA *"absoluut niet"* op

“organisationeel niveau” betrokken is bij Hamas. Een zekerheid die hij niet met feiten onderbouwde, want dat kan hij ook niet.

- Verder kwam de stellige bewering dat een VN-rapport de beschuldigingen zou weerleggen. Hierover straks meer.
- De tweede vraag na de mededeling dat ‘het Israëlische parlement het werk van vluchtelingenorganisatie UNRWA onmogelijk dreigt te maken’ was: *“Wat zijn de gevolgen?”* Hier werd zeer uitgebreid op ingegaan.
 - Veel beelden uit Gaza, interviews met Palestijnen uit Gaza die zeiden dat dit een ramp is.
 - Afwisselend kwamen Julliette Touma – woordvoester van UNRWA – en Thea Hilhorst (hoogleraar humanitaire hulp Erasmus universiteit) uitgebreid aan het woord. Beiden wezen op de onmisbaarheid van UNRWA en Hilhorst begon over internationaal recht.
 - Barabara Woodward (de Britse ambassadeur bij de VN) ook nog even over het levensreddende werk van UNRWA.

Bovenstaande opsomming maakt al duidelijk dat Nieuwsuur hier (weer) partijdig, bevooroordeeld en eenzijdig was, maar erger was dat in deze uitzending veel desinformatie verwerkt was.

Desinformatie

- [Colonna-rapport](#): op meerdere punten werd dit VN-rapport aangehaald omdat het zou bewijzen dat UNRWA geen banden onderhoudt met Hamas. Dit gebeurde door Nieuwsuur zelf (commentaarstem 8.55) en door Barbara Woodward (10.05). Ook Erwin van Veen was hier stellig over (9.10): *“Niet op organisationeel niveau. Nee zeker niet. Absoluut niet.”* Deze desinformatie wordt breed gedeeld in Nederlandse media, daarom schreef ik er [eerder een artikel](#) over. Het Colonna-rapport gaat over de kwaliteit van procedures bij UNRWA. Het gaat dus *niet* over de beschuldigingen zelf, zoals het hoofd van de commissie – Catherine Colonna – in een persconferentie geïrriteerd [duidelijk maakte](#) aan media die al te gretig deze conclusie trokken.

Dit rapport bewijst dus niet dat UNRWA geen banden onderhoudt met Hamas, dat onderzoek loopt nog.
- Terroristen
 - Op 5.00 vertelde Nieuwsuur dat het afgelopen jaar ruim tweehonderd UNRWA-medewerkers in Gaza gedood zijn, *“zoals chauffeur Muhammad Abu Atwi eerder deze maand.”* Vervolgens kwam een interview met de nerveus ogende vader van deze Muhammed, die verklaarde dat zijn zoon bij geen enkele organisatie of partij was aangesloten, en dat hij vereerd was door alle protesten, maar dat Muhammed daar niets mee te maken had.

Waarom zei deze man dat? Omdat zijn zoon gedood is [vanwege zijn betrokkenheid](#) bij een slachtpartij bij het Nova-festival op 7 oktober.

Het is niet duidelijk of Nieuwsuur dit feit bewust verzwegen, dacht dat het niet klopte, of niet eens de moeite genomen heeft om deze naam te checken, maar in elk geval is het misleidend om deze Atwi op te voeren als een onschuldige UNRWA-chauffeur.
 - Op 9.33 kwam Fathi al Sharif in beeld, al noemde Nieuwsuur zijn naam niet. De informatie die de kijkers kregen: *“Als afgelopen september deze Hamasleider in Libanon omkomt, lijkt hij ook voor UNRWA gewerkt te hebben.”* Dit is een bizar understatement. Deze man was een leider van Hamas in Libanon en hij was [het hoofd van de docentenvakbond van UNRWA in Libanon](#).

Het is zonder meer misleidend om te verzwijgen welke functie deze man binnen

UNRWA had. De mededeling dat hij niet in verband kon worden gebracht met de aanslagen van 7 oktober is lachwekkend. De man zat in Libanon, niet in Gaza. Bovendien was hij veel te hooggeplaatst om persoonlijk aan die pogrom deel te kunnen nemen.

- Nog meer desinformatie van Erwin van Veen (9.13): *“Het zou natuurlijk kunnen zijn dat individuele medewerkers dat soort banden onderhouden, maar zodra UNRWA daar lucht van krijgt worden die direct ontslagen.”*

Dit is *niet* waar. De ngo UN Watch krijgt elke keer geen gehoor als bewijs geleverd wordt dat UNRWA-medewerkers terroristen zijn. Het materiaal dat UN Watch in januari 2024 aan het Amerikaanse congres gaf, werd al weken [tevergeefs aangeboden](#) bij UNRWA. En ook de informatie over bovengenoemde Fathi al Sharif was [niet welkom](#).

Experts

De experts die in deze uitzending aan het woord kwamen, waren weer eendrachtig anti-Israël.

- Thea Hilhorst retweette [een artikel](#) waarin beweerd wordt dat Israël genocide pleegt, en een boze tweet van [Kati Piri](#) over een Palestijn die geen toegang kreeg tot Nederland omdat hij [banden met terroristen](#) heeft. Ze schrijft [columns voor de Volkskrant](#) waarin ze duidelijke standpunten inneemt tegen Israël en onder andere de desinformatie over het Colonna-rapport [verspreidt](#).
- Over Erwin van Veen hoef ik verder niet in detail te treden. Zijn anti-Israëlbias kan ik aantonen vanuit eerdere uitspraken, maar die blijkt al duidelijk uit zijn hierboven genoemde bijdragen in de uitzendingen van 23 september en 29 oktober.

Tot slot

Bovenstaande toelichting gaat vooral over details. Voor een totaalbeeld raad ik u aan de drie artikelen te lezen die ik schreef over deze drie uitzendingen.

- Over de uitzending van [23 september 2024](#).
- Over de uitzending van [28 september 2024](#).
- Over de uitzending van [29 oktober 2024](#).